

Univerzita Pardubice

Fakulta chemicko-technologická

Povinnosti podniku z hlediska práva životního prostředí

Bakalářská práce

2020

Martina Machalová

Univerzita Pardubice
Fakulta chemicko-technologická
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Martina Machalová**
Osobní číslo: **C17032**
Studijní program: **B2807 Chemické a procesní inženýrství**
Studijní obor: **Ochrana životního prostředí**
Téma práce: **Povinnosti podniku z hlediska práva životního prostředí**
Zadávající katedra: **Ústav environmentálního a chemického inženýrství**

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte literární rešerši se zaměřením na aktuální legislativu životního prostředí v ČR.
2. Získané poznatky aplikujte na vybranou firmu. Sestavte plán environmentálních opatření, která musí firma dodržovat v souvislosti se svým zaměřením.
3. Bakalářskou práci zpracujte v souladu se Směrnicí UPa č. 9/2012 „Pravidla pro zveřejňování závěrečných prací a jejich základní jednotnou formální úpravu“ v platném znění.

Rozsah pracovní zprávy:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Lenka Audrlická Vavrušová**
Ústav environmentálního a chemického inženýrství

Datum zadání bakalářské práce: **5. února 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **4. července 2020**

prof. Ing. Petr Kalenda, CSc.
děkan

L.S.

prof. Ing. Petr Mikulášek, CSc.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 5. února 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 20.7.2020

Martina Machalová

Poděkování

Chtěla bych touto formou poděkovat vedoucí mé bakalářské práce Ing. Lence Audrlické Vavrušové za odborné rady, trpělivost, věnovaný čas a důvěru. Dále děkuji firmě Autochemie s.r.o. za poskytnuté informace a své rodině za úžasnou podporu po dobu mého studia.

Anotace

Bakalářská práce je zaměřena na aplikaci legislativy životního prostředí na daný podnik. Nejdříve jsou teoreticky a detailně rozebrány některé okruhy legislativy životního prostředí. Následně je představen podnik, na který je aplikována legislativa životního prostředí. V práci se seznáme s tím, jaké povinnosti má firma z hlediska zákona o obalech nebo ovzduší. V této části se také podíváme na to, jak firma nakládá s odpady a jaké odpady vznikají nebo jestli je povinna poskytovat informace.

Klíčová slova

legislativa životního prostředí, povinnosti, podnik, aplikace, právo

Title

Obligations of the company from the point of view of environmental law

Annotation

This bachelor thesis focuses on the application of the environmental legislation to the company. Firstly, there are detailed theoretical analyzations of some areas of the environmental legislation. After that a specific company is introduced and then, the environmental legislation is applied to it. In the thesis, we will get presented with the obligations of the company resulting from the packaging or air protection regulations. In this section, we will also take a look at the company's management of its waste, the types of waste generated and information that is the company obliged to provide.

Keywords

environmental legislation, obligations, company, application, law

Obsah

Úvod.....	12
1. Platná legislativa životního prostředí	13
1.1 Koncepční nástroje.....	13
1.2 Administrativní (právní) nástroje.....	13
1.3 Ekonomické nástroje.....	13
1.4 Informační nástroje	14
1.5 Zákony legislativy ŽP	14
2. Životní prostředí obecně	17
2.1 Zákon o životním prostředí	17
2.2 Zákon o právu na informace o životním prostředí	18
2.3 Zákon o České inspekci životního prostředí	19
2.4 Zákon o Státním fondu životního prostředí	20
3. Ekologická újma.....	23
3.1. Zákon o předcházení ekologické újmě a o její nápravě.....	23
4. Chemické látky.....	26
4.1 Správná laboratorní praxe a osvědčení o dodržování zásad	26
4.2 Oznamovací povinnost.....	27
4.3 Přestupky a nápravná opatření	27
5. Zákon o odpadech	30
5.1 Zařazování odpadů.....	31

5.2 Hierarchie nakládání s odpady	31
5.3 Povinnosti.....	32
5.4 Původce odpadů	34
5.5 Přeprava odpadu.....	34
5.6 Zpětný odběr	35
6. Zákon o obalech	36
6.1 Uvádění obalu na trh	37
6.2 Odpady z obalů	37
6.3 Seznam osob a evidence	38
7. Ochrana ovzduší.....	40
7.1 Přípustná úroveň znečištění	40
7.2 Přípustná úroveň znečišťování	40
7.3 Poplatek za znečišťování	41
7.4 Povinnosti osob.....	42
7.5 Povinnosti provozovatele stacionárního zdroje	43
7.6 Povinnosti osob, které nakládají s výrobky pro opravy nátěru vozidel	44
8. Prevence závažných havárií	45
8.1 Protokol o nezařazení.....	45
8.2 Zařazení objektu do skupin.....	46
8.3 Posouzení rizik závažné havárie	46
8.4 Havarijní plánování	48

9. Firma Autochemie s.r.o.....	50
9.1 Zboží	50
10. Povinnosti podniku Autochemie s.r.o.....	52
10.1 Obecné povinnosti.....	52
10.2 Povinnosti osob při předcházení ekologické újmy	53
10.3 Povinnosti při nakládání s chemickými látkami	53
10.4 Povinnosti při nakládání s odpady	54
10.5 Povinnosti v souvislosti s obalovým zákonem	54
10.6 Povinnosti v ochraně ovzduší	55
10.7 Povinnosti při prevenci závažných havárií	55
11. Závěr	56
12. Použitá literatura	57

Seznam ilustrací a tabulek

Obrázek 1: Hierarchie nakládání s odpady	32
Obrázek 2: Příloha č. 3 k zákonu č. 477/2001 Sb. o obalech [13].....	37
Obrázek 3: Piktogramy označující nebezpečí látky [16].....	51
Obrázek 4: Piktogramy označující nebezpečí [17].....	51
Tabulka 1: Platné zákony legislativy životního prostředí [5].....	14
Tabulka 2: Platné zákony legislativy životního prostředí [5].....	15
Tabulka 3: Platné zákony legislativy životního prostředí [5].....	16

Seznam zkratk a značek

EMAS – Eco Management and Audit Scheme

FO – fyzická osoba

ISPOP – integrovaný systém plnění ohlašovacích povinností

PO – právnická osoba

TZL – tuhá znečišťující látka

ZPF – zemědělský půdní fond

ŽP – životní prostředí

Úvod

Ochrana životního prostředí je v dnešní době velmi populární otázka. Nejedná se jen o jednání různých hnutí a aktivistů. O životní prostředí se dnes zajímají i jedinci, kteří se snaží různými kroky a postupy přispět k menšímu znečištění a ochraně životního prostředí.

K této problematice se neodmyslitelně přidala legislativa životního prostředí, která právě v této době hraje velmi důležitou funkci. Díky tomuto odvětví práva můžeme snižovat nebo zcela zamezit nepříznivým důsledkům lidské činnosti na životní prostředí. Některé problémy se nemusejí týkat jen jednoho státu, může se jednat o záležitost přesahující hranice. Pak díky spolupráci států vznikají evropské nebo mezinárodní smlouvy, úmluvy a dohody související s ochranou životního prostředí [1].

V průběhu mého studia mě velmi zaujala záležitost legislativy životního prostředí nejen z hlediska fyzické osoby, ale i firmy, kterou naše rodina vlastní. Mnoho podniků, ani netuší, že mají vůči právu životního prostředí nějaké povinnosti, přesto, že si dnešní společnost velmi dobře uvědomuje problematiku životního prostředí.

Cílem mé bakalářské práce tedy je poukázat na to, že povinnosti z hlediska této legislativy nemají jen velké podniky, chemické výroby, skládky, spalovny a podobně. Ale i malé firmy, které zdánlivě životnímu prostředí nijak neškodí.

Moje práce je rozdělena na několik částí. Nejdříve je definována aktuální platná legislativa životního prostředí. Najdeme zde i detailní rozbor některých zákonů, zejména těch, které se týkají daného podniku. V praktické části je představena základní charakteristika firmy Autochemie s.r.o., včetně popisu zboží, se kterým obchoduje a aplikace povinností vyplývající ze zákonů, které podnik musí dodržovat.

1. Platná legislativa životního prostředí

Díky rozsáhlé činnosti člověka se stav životního prostředí stále zhoršuje. Lidé nejen, že čerpají a využívají přírodní zdroje, ale i vypouštějí odpadní produkty do prostředí a tím jej znečišťují a poškozují. V České republice je životní prostředí poznamenáno i díky době socialismu, kdy se jeho stav a znečišťování neřešilo. Právo životního prostředí tak slouží jako nejjistější prostředek pro ochranu životního prostředí [1].

Legislativa životního prostředí neslouží jen k zachování přírody a krajiny, ale i k obnově životního prostředí nebo k ohleduplnému čerpání a nakládání s přírodními zdroji. Využívá se několik nástrojů k ochraně a obnově prostředí. Patří sem koncepční nástroje, administrativní nástroje, ekonomické a informační nástroje [2].

1.1 Koncepční nástroje

Jde o univerzální a základní nástroje. Jsou nezbytné z hlediska dlouhodobých řešení a pro činnost veřejné správy. Může se jednat o různé plány nebo programy, například plány péče o zvláště chráněná území, plány a programy v ochraně ovzduší, havarijní plány [3].

1.2 Administrativní (právní) nástroje

Administrativní nástroje jsou velmi důležité nástroje ochrany životního prostředí. Jednak ukládají povinnosti fyzických a právnických osob, ale také udělují vyjádření, souhlasy nebo povolení. Jedná se zejména o povinnosti, tedy zákazy, příkazy nebo omezení.

Může se jednat o obecné úpravy, například, že je každý povinen předejít poškozování nebo znečišťování životního prostředí a minimalizovat škodlivé následky své činnosti na životní prostředí [3].

1.3 Ekonomické nástroje

Ekonomické nástroje se snaží zlepšit dopad jedinců nebo společností na životní prostředí tím, že působí na jeho ekonomickou stránku. Jedná se například o dotace, granty nebo poplatky za vypuštěné emise. Firma se pak sama rozhodne, zda bude radši platit poplatky, nebo obnoví

technologii za šetrnější [4]. Díky tomu, že se firma může rozhodnout sama, jak se zachová, mluvíme o nástrojích nepřímé regulace [1].

1.4 Informační nástroje

Jedná se o dobrovolné nástroje. Dobrovolné nástroje mají zajistit, aby firmy, společnosti, fyzické osoby jednali ohleduplně k životnímu prostředí, a to bez omezení či nátlaku [3]. Informační nástroje mají za úkol poskytovat informace, údaje a data o stavu životního prostředí a o vlivech, které na životní prostředí působí. Nástroje slouží například ke kontrole práce orgánů, k monitorování změn v životním prostředí nebo například k posuzování vlivů záměrů nebo koncepcí na životní prostředí [4].

1.5 Zákony legislativy ŽP

Ministerstvo životního prostředí má legislativu v oblasti životního prostředí rozdělenou do 16 odvětví. Do každé oblasti patří zákony. Výčet zákonů je obsažen v následujících tabulkách [5]. Rozdělení tabulek je pouze kvůli rozsahu.

Tabulka 1: Platné zákony legislativy životního prostředí [5]

Životní prostředí všeobecně	17/1992 Sb. Zákon o životním prostředí 123/1998 Sb. Zákon o právu na informace o životním prostředí 282/1991 Sb. Zákon o České inspekci životního prostředí a její působnost v ochraně lesa 388/1991 Sb. Zákon o ČNR o Státním fondu životního prostředí
Posuzování vlivů na životní prostředí	100/2001 Sb. Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí
Ekologická újma	167/2008 Sb. Zákon o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů
ZPF	334/1992 Sb. Zákon České národní rady o ochraně zemědělského půdního fondu
Vodní hospodářství	254/2001 Sb. Zákon o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)
Ochrana ovzduší	201/2012 Sb. Zákon o ochraně ovzduší

Tabulka 2: Platné zákony legislativy životního prostředí [5]

<p>Integrovaná prevence znečišťování</p>	<p>25/2008 Sb. Úplné znění zákona o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a o integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů</p> <p>76/2002 Sb. Úplné znění zákona o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci)</p> <p>444/2005 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony</p> <p>695/2004 Sb. Úplné znění zákona o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů a o změně některých zákonů, ve znění zákonů č. 212/2006 Sb. a č. 315/2008 Sb.</p>
<p>Ochrana biodiverzity</p>	<p>93/2018 Sb. Zákon o podmínkách využívání genetických zdrojů podle Nagojského protokolu</p> <p>114/1992 Sb. Zákon o ochraně přírody a krajiny</p> <p>115/2000 Sb. Zákon o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy</p> <p>162/2003 Sb. Zákon o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách)</p>
<p>Odpadové hospodářství</p>	<p>185/2001 Sb. Zákon o odpadech a o změně některých dalších zákonů</p> <p>477/2001 Sb. Zákon o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech) - úplné znění</p>
<p>Závažné havárie</p>	<p>224/215 Sb. Zákon o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (zákon o prevenci závažných havárií)</p>
<p>Chemické látky</p>	<p>350/2011 Sb. Zákon o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů (chemický zákon)</p>
<p>Regulované látky</p>	<p>73/2012 Sb. Zákon o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, a o fluorovaných skleníkových plynech</p>

Tabulka 3: Platné zákony legislativy životního prostředí [5]

CITES	<p>100/2004 Sb. Zákon o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy)</p> <p>338/1997 Sb. Zákon o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy)</p>
Geologie a hornictví	<p>44/1988 Sb. Zákon Federálního shromáždění o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon)</p> <p>61/1988 Sb. Zákon České národní rady o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě</p> <p>62/1988 Sb. Zákon o geologických pracích</p> <p>85/2012 Sb. Zákon o ukládání oxidu uhličitého do přírodních horninových struktur a o změně některých zákonů</p>
Změna klimatu	<p>1/2020 Sb. Zákon č. 1/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 383/2012 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů</p> <p>383/2012 Sb. Zákon o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů</p>
Geneticky modifikované organismy	<p>78/2004 Sb. Zákon o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty</p>

2. Životní prostředí obecně

V této části platné legislativy životního prostředí jsem k detailnímu rozboru vybrala 4 zákony. Jde o zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí, zákon č. 123/1998 Sb. o právu na informace o životním prostředí, zákon č. 282/1991 Sb. o České inspekci životního prostředí a zákon č. 388/1991 Sb. o Státním fondu životního prostředí. Myslím si, že to jsou podstatné a hlavní zákony, které by zde měly být definovány a rozebrány.

2.1 Zákon o životním prostředí

Zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí se snaží poukázat na fakt, že člověk je také součástí přírody. Podle tohoto zákona má člověk právo na příznivé životní prostředí, ale zároveň mají osoby povinnosti týkající se ochrany životního prostředí a využívání přírodních zdrojů [6].

Zákon definuje základní pojmy jako životní prostředí, ekosystém, trvale udržitelný rozvoj, ochrana životního prostředí, ekologická újma a jiné [6].

2.1.1 Povinnosti při ochraně ŽP

Podle tohoto zákona má každý povinnost předcházet poškozování nebo znečišťování životního prostředí, nebo alespoň minimalizovat nepříznivé důsledky svého působení na životní prostředí [6].

Každý, kdo využívá území, přírodní zdroje, provádí a odstraňuje stavby má povinnost svoji činnost provádět až poté, co se zhodnotí vliv na životní prostředí tohoto působení a zjistí se zatížení území, podle zákona č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí [6].

V případě, že někdo svojí činností životní prostředí znečišťuje, poškozuje nebo využívá přírodní zdroje, má povinnost sledovat na vlastní náklady působení své činnosti na životní prostředí [6].

Jestliže někdo dováží nebo dává do oběhu technologie, výrobky nebo látky má povinnost zajistit, aby se splnily podmínky ochrany životního prostředí a byly posouzeny z hlediska vlivu na životní prostředí [6].

Právnícké a podnikající fyzické osoby, jsou povinny podle zvláštního právního předpisu poskytovat informace o tom, jak působí na životní prostředí [6].

Pokud někdo zjistí, že došlo k poškození životního prostředí, nebo že k němu hrozí, musí zajistit odvrácení hrozby nebo zmírnění následků. Skutečnost musí nahlásit příslušným orgánům. Povinnost zasáhnout má pouze v mezích svých možností, pokud by člověk ohrozil život nebo zdraví sebe nebo blízké osoby, pak zasahovat nemusí [6].

2.2 Zákon o právu na informace o životním prostředí

Jedná se o zákon č. 123/1998 Sb. o právu na informace o životním prostředí, který vychází z toho, že každý, má právo na informace o životním prostředí, ve kterém žije či podniká [7].

Povinnými subjekty, které mají povinnost poskytovat informace, podle § 2 písmene b) tohoto zákona jsou:

- orgány státní správy (správní úřady, organizační složky státu, např. Česká inspekce životního prostředí)
- orgány územních samosprávných celků (např. obecní úřad)
- PO nebo FO, které vykonávají působnost, která se přímo nebo nepřímo vztahuje k životnímu prostředí
- Pověřené osoby – PO a FO založené povinnými subjekty výše (např: orgány státní správy), které poskytují služby, co ovlivňují stav ŽP [7].

Zveřejňování informací se může rozdělit do 3 forem, kterými jsou zpřístupnění informací na základě žádosti, aktivní zpřístupňování informací a vzdělávání, osvěta a výchova veřejnosti [1].

Zveřejňování informací na základě žádosti

Žádost se nemusí zdůvodňovat [7]. Orgány veřejné správy mají povinnost přijmout žádost o informace o ŽP. Žádost musí vyřídit v zákonem stanovené lhůtě [1]. Lhůta pro zpřístupnění informace je 30 dnů, ve výjimečných případech 60 dnů [7].

Poskytnutí informací lze odepřít nebo omezit, jen v případech uvedených v § 8 tohoto zákona. Situacemi, kdy se smí odepřít poskytnutí informací žadateli, jsou například, když

je zpřístupnění informace v rozporu se zákonem o ochraně utajovaných informací, pokud se jedná o obchodní tajemství, v případě že by sdělení informace mohlo mít nepříznivý vliv na ŽP nebo když je žádost formulována nevhodně či provokativně [7].

Pokud povinný subjekt nereaguje na žádost, předpokládá se, že došlo k odepření zpřístupnění informace. Proti odepření zveřejnění informace se dá odvolat, případně situaci nechat soudně přezkoumat [1].

Aktivní zpřístupňování informací

Povinné subjekty mají podle tohoto zákona povinnost v určeném rozsahu evidovat elektronické databáze, které souvisí s jejich působením. Za pověřené osoby databáze vedou orgány, které je zřídily [7].

Aktivně se zpřístupňují například zprávy o stavu ŽP, koncepce, plány a programy týkající se ŽP, mezinárodní smlouvy a dohody, právní předpisy Evropské unie, zákony a právní předpisy týkající se ŽP [7].

Každý rok připravuje Ministerstvo životního prostředí zprávu o životním prostředí. V návaznosti na tuto zprávu zveřejňuje Ministerstvo životního prostředí i zprávy o stavu ŽP jednotlivých krajů [7].

Povinnost jiných osob zpřístupňovat informace

Může nastat situace, kdy nějaký zvláštní zákon stanoví, že jiná osoba, než je uvedeno v tomto zákoně je povinna zpřístupňovat informace. Pokud zvláštní zákon takto učiní, může také určit odlišné podmínky pro zveřejňování informací [7].

2.3 Zákon o České inspekci životního prostředí

Zákon č. 282/1991 Sb. o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa zřizuje inspekci životního prostředí, která je orgánem státní správy a je podřízena ministerstvu ŽP [8].

V čele inspekce je ředitel a v čele oblastního inspektorátu je vedoucí. Jejich výběr, případně odvolání se řídí zákonem o státní službě. Úlohy inspekce plní inspektoři, kteří se podle zákona prokazují dokladem [8].

Inspekce má právo dostat údaje od Policie ČR nebo Ministerstva vnitra. Jedná se o údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel a cizinců a o referenční údaje ze základního registru obyvatel. Jedná se zejména o jméno, příjmení, adresa místa pobytu, datum a místo narození, státní občanství [8].

Česká inspekce ŽP má i působnost v oblasti ochrany lesa. Zjišťuje nedostatky a škody na funkcích lesa, zodpovědné osoby za škody a jejich příčiny. Poté vyžaduje nápravu a odstranění zjištěných nedostatků a jejich následků. Inspekce také provádí kontrolu opatření, které se měli v tomto souladu uskutečnit pro odstranění nebo zmírnění následků a škod. Pro splnění opatření je oprávněna stanovit lhůtu [8].

Česká inspekce životního prostředí má právo v případě hrozící škody omezit nebo zastavit výrobu nebo činnost, a to až do doby odstranění příčin hrozby [8].

FO a PO se mohou dopustit přestupku podle tohoto zákona, pokud neoprávněně využívají lesní půdu k něčemu jinému než k plnění funkce lesa, když při zpracování lesního hospodářského plánu ohrozí ŽP, v případě že vytvoří podmínky pro působení škodlivých činitelů nebo neplní opatření a povinnosti, které jim uloží orgány ŽP nebo zvláštní právní předpisy [8].

Za přestupek lze uložit pokutu do 5 000 000 Kč, pokud je přestupek opakovaný, pak až do výše 10 000 000 Kč [8].

2.4 Zákon o Státním fondu životního prostředí

Zákonem č. 388/1991 Sb. o Státním fondu životního prostředí České republiky se zřizuje Státní fond životního prostředí [9].

Správcem Fondu ŽP je Ministerstvo životního prostředí. O poskytování prostředků pro Fond rozhoduje ministr životního prostředí [9].

V čele Fondu je ředitel, který je jmenován, případně odvolán v souladu se zákonem o státní službě. Považuje se za vedoucího služebního úřadu a služební orgán. Ministr ŽP jmenuje Radu Fondu, která se řídí jednacím řádem. Rada Fondu posuzuje otázky užití a tvoření prostředků Fondu, roční rozpočty příjmů a výdajů, navržená opatření a jejich zabezpečení pomocí prostředků z Fondu. Na zaměstnance se vztahuje zákon o státní službě [9].

Rada Fondu ŽP je pro ministra poradní orgán, kdy ministroví doporučuje výši poskytnutých financí pro jednotlivé případy a dává návrhy pro poskytnutí prostředků. Rada se při své činnosti řídí zásadami ochrany životního prostředí [9].

I Státnímu fondu ŽP může Policie ČR a Ministerstvo vnitra poskytnout následující informace, které mohou být nezbytné pro plnění některých úkolů: jméno, příjmení, adresa místa bydliště, státní občanství, datum a místo narození. Údaje se čerpají ze základního registru obyvatel a z agendového informačního systému evidence obyvatel a cizinců [9].

Příjmy Státního fondu ŽP tvoří poplatky (za vypouštění odpadních vod do vod povrchových, za vypouštění škodlivých látek do ovzduší, za odběr podzemních vod, podle zákona č. 238/1991 Sb. o odpadech), odvody za odnětí půdy ze ZPF, úhrady za vydobyté nerosty, dotace ze státního rozpočtu, úvěry od PO, příspěvky od právnických a fyzických osob, pokuty uložené za porušení právních předpisů a opatření k ochraně ŽP, podíly výnosu na daních a další příjmy stanovené právními předpisy v jednotlivých oddílech životního prostředí [9].

Prostředky z Fondu lze použít například na podporu akcí PO a FO, které souvisí s ochranou ŽP, dále na podporu výzkumu, vývoje a zavádění technologií či výroby v oblasti ŽP, podporu činností, které souvisí s ekologickými funkcemi vodních ploch a toků. Podporu monitorování složek ŽP a ekologických procesů a k výchově a rozšiřování informací o ŽP. Většinou se jedná o dotace, půjčky nebo převzetí závazku. Z Fondu se hradí splátky a úroky za půjčky pro Fond ŽP a náklady spojené s činností Fondu [9].

Z pokut se odvádí 50 % obci, kde došlo k porušení předpisů nebo opatření. Obec pak tento příjem zajistí k ochraně životního prostředí [9].

Fond má pro své finanční hospodaření samostatný bankovní účet [9].

Státní fond životního prostředí sestavuje návrh rozpočtu na každý nadcházející rozpočtový rok. Návrh musí být v rozsahu celkových příjmů a celkových výdajů. Tento návrh předkládá vládě do 31. srpna. Vláda může v návrhu provést změny a podává jej ke schválení Poslanecké sněmovně [9].

Prostředky z Fondu ŽP jsou poskytnuty žadatelům za stanovených podmínek. Žádost se musí objektivně posoudit z ekologického, ekonomického hlediska a z hlediska celoplošných zájmů. Žadatel přeloží Fondu žádost, která obsahuje odborný posudek. Žádost posuzuje Rada Fondu. Na poskytnutí prostředků z Fondu ŽP není právní nárok. Pokud nejsou finance použity v souladu s podmínkami, musí být navráceny zpět do Fondu [9].

3. Ekologická újma

Ekologická újma je negativní změna životního prostředí, kterou můžeme změřit. Ke změně nemusí dojít přímo, ale i nepřímo. Může se jednat o újmu zasahující povrchové nebo podzemní vody, znečištění půdy nebo například o změnu na přírodních stanovištích a chráněných druzích – živočichů i rostlin [10].

Definicí ekologické újmy, jejímu předcházení a nápravě se zabývá zákon č. 167/2008 Sb. o předcházení ekologické újmě a o její nápravě a o změně některých zákonů [10].

3.1. Zákon o předcházení ekologické újmě a o její nápravě

Zákon č. 167/2008Sb. se vztahuje na takovou ekologickou újmu, která je způsobena provozní činností uvedenou v příloze č. 1 tohoto zákona. Povinnost k prevenci a nápravě má i provozovatel, který sice není uveden v příloze č. 1, ale ohrozil nebo způsobil ekonomickou újmu na přírodních stanovištích nebo chráněných druzích rostlin a živočichů [10].

Provozní činnosti z přílohy č. 1 k §1 odst. 2 písmena a zákona 167/2008 Sb.:

- provoz zařízení, které podléhá vydání integrovaného povolení,
- provoz zařízení, které slouží k využívání, odstraňování, sběru nebo výkupu odpadů,
- vypouštění odpadních vod do povrchových nebo podzemních vod, které podléhá povolení,
- čerpání znečištěných podzemních vod, které je odvádějí do povrchových nebo podzemních vod podléhající povolení,
- odběr povrchových vod podléhající povolení,
- odběr podzemních vod podléhající povolení,
- čerpání povrchových nebo podzemních vod, které se následně opět do těchto vod vypouštějí, za účelem získání tepelné energie,
- vzdouvání nebo akumulace povrchových vod
- zacházení se závadnými látkami podle zákona č. 254/2001 Sb.
- nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky nebo s přípravky na ochranu rostlin nebo biocidními přípravky,

- přeprava nebezpečných chemických látek a chemických přípravků: potrubím, železniční, silniční, vodní, letecké nebo námořní dopravou,
- nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty,
- přeshraniční přeprava odpadů,
- provoz stacionárních zdrojů znečištění ovzduší, které podléhá povolení,
- nakládání s odpadem z těžby,
- provoz úložišť oxidu uhličitého, které podléhá povolení [10].

3.1.1 Povinnosti

Podmínka ke vzniku povinnosti je vznik ekologické újmy nebo její hrozba, když je mezi ní a činností souvislost. Podmínkou může být i výkon činnosti, která není uvedena v příloze č. 1, ale je v rozporu s právními předpisy [10].

Provozovatel je povinen předcházet vzniku ekologické újmy a přijímat preventivní opatření. Pokud firma způsobí ekologickou újmu, je povinna přijímat nápravná opatření [10].

Když způsobí ekologickou újmu více provozovatelů najednou, jsou povinni nápravná opatření provádět společně. Nebo pokud již neexistuje provozovatel, tak jeho nástupce [10].

Pokud ekologická újma vznikne, je firma povinna provést nápravná opatření k odstranění, omezení nebo kontrole situace. Cílem je omezit nepříznivé účinky na životní prostředí nebo lidské zdraví případně zamezit dalšímu šíření ekologické újmy [10].

Provozovatel má povinnost sdělit informace o všech okolnostech vzniku ekologické újmy a nápravných opatření příslušnému orgánu nebo informace o které si příslušný orgán sám požádá [10].

Firma povinně vypracuje návrh nápravných opatření v souladu s přílohou č. 4, tohoto zákona. Návrh poté předloží příslušnému orgánu, který ho schválí [10].

Náklady na preventivní a nápravná opatření je povinen hradit provozovatel firmy. Povinnost hradit náklady nemá firma pouze, když se jedná o ekologickou újmu způsobenou třetí osobou i přes bezpečnostní opatření nebo pokud ekologická újma vznikne díky rozhodnutí orgánu veřejné správy [10].

Podnik je povinen podle tohoto zákona zabezpečit finanční zajištění k náhradě nákladů. Finanční zajištění musí být po celou dobu výkonu provozu a odpovídat rozsahu možné vzniklé škody. S tím souvisí povinnost provozovatele provést hodnocení rizik [10].

Tuto povinnost nemá firma, která svoji provozní činností nemůže způsobit ekologickou újmu, která bude mít náklady na nápravu nižší než 20 000 000 Kč, nebo je podnik registrován v Programu EMAS. Nebo má certifikovaný systém uznaný podle norem ČSN EN ISO 14000 [10].

4. Chemické látky

Práva a povinnosti PO a FO při výrobě, klasifikaci, balení, uvádění na trh, dovozu, vývozu, používání a zkoušení nebezpečných vlastností chemických látek, chemických směsí a látek obsažených ve směsích a předmětech upravuje zákon č. 350/2011 Sb. o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů [11].

Zákon také upravuje správnou laboratorní praxi a působení správních orgánů u zajišťování ochrany před nepříznivými účinky směsí a látek. Mezi látky a směsi, které podléhají tomuto zákonu, se řadí také přípravky na ochranu rostlin a povolené biocidní přípravky [11].

4.1 Správná laboratorní praxe a osvědčení o dodržování zásad

Správná laboratorní praxe je systém zajišťování kvality organizace a podmínek, při kterých se provádějí, sledují, oznamují a plánují studie látek a směsí, kdy nesmí být ohroženo zdraví a životní prostředí. Zásady správné laboratorní praxe stanoví právní předpisy [11].

Nebezpečné vlastnosti látek smí provádět pouze osoba, která má osvědčení o dodržování zásad. Osvědčení je udělené Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj nebo udělené členským státem Evropské unie. Toto osvědčení vydává Ministerstvo ŽP, poté co žadatel, který chce provádět zkoušení nebezpečných vlastností látek nebo směsí, podá žádost [11].

Žádost musí mimo obecných náležitostí také obsahovat: jméno vedoucího testovacího zařízení, číslo oprávnění k podnikatelské činnosti, prohlášení o zavedení správné laboratorní praxe [11].

Ministerstvo ŽP provede prostřednictvím právní osoby vstupní kontrolu, kterou ověří dodržování zásad správné laboratorní praxe. Zpráva z této vstupní kontroly slouží jako podklad pro vydání osvědčení. Pokud se prokáže, že žadatel při provádění zkoušení nedodržuje zásady správné laboratorní praxe, tak Ministerstvo životního prostředí žádost zamítne. Vstupní kontrola může zjistit závady, které nemají vliv na kvalitu výsledků zkoušení, pak se řízení přerušuje do doby, dokud tyto závady nebudou odstraněny [11].

Právní osoba pro ověřování zásad taky pomocí periodických kontrol ověřuje dodržování zásad u držitele osvědčení. Pokud se při průběžné kontrole zjistí, že osoba nedodržuje zásady,

může být osvědčení zrušeno. Držitel osvědčení a žadatel musí umožnit vstup právnické osoby na pozemky a do objektů, které slouží ke zkoušení nebezpečných vlastností a je povinna poskytnout informace o dodržování zásad při vstupní kontrole a při průběžném ověřování [11].

Údaje ze vstupní kontroly a z periodických průběžných kontrol jsou důvěrné a mohou být poskytnuty pouze orgánům, které vykonávají kontrolní činnost, Ministerstvu ŽP, právnické osobě, která ověřuje zásady a laboratoři [11].

Osvědčení zaniká smrtí, zánikem právnické osoby nebo rozhodnutím o zrušení [11].

Nebezpečné vlastnosti se u látek a směsí zkoušejí ve stavu, ve kterém se uvádějí na trh [11].

4.2 Oznamovací povinnost

Dodavatel, který jako první uvádí na trh Evropské unie na území České republiky směs, která má nebezpečné vlastnosti, nebo nepříznivě ovlivňuje zdraví je povinen do 45 dnů ode dne, kdy tuto směs uvedl na trh, poskytnout informace o vlivu na zdraví, kompletní složení a vlastnosti směsi Ministerstvu zdravotnictví [11].

Výrobce, který uvádí na trh EU na území České republiky detergent, je povinen do 45 dnů ode dne, co detergent uvedl na trh, poskytnout informace obsažené v datovém listu podle předpisu Evropské unie o detergentech Ministerstvu zdravotnictví. Distributor, který poprvé uvádí na trh na území České republiky detergent je povinen do 45 dnů od uvedení, poskytnout informace uvedené výrobcem Ministerstvu zdravotnictví [11].

4.3 Přestupky a nápravná opatření

4.3.1 Nápravná opatření

Správní orgány mají právo nařídít osobě pozastavení uvádění na trh látky nebo směsi, pokud ji osoba uvedla na trh v rozporu s požadavky na jejich klasifikaci, balení, označování do doby, než skutečnost nenapraví v souladu s požadavky stanovenými EU. Dále smí nařídít stažení látky nebo látky přítomné ve směsích či předmětech z trhu, kvůli nesplnění povinnosti registrace podle předpisu EU nebo kvůli porušení zákazu nebo omezení uvádění látky na trh. V případě, kdy může dojít k poškození zdraví nebo životního prostředí můžou orgány nařídít

zneškodnění nebezpečné látky, směsi nebo předmětu. Orgány mají i právo, stáhnou z trhu detergent, který nesplňuje omezení fosforečnanů a dalších sloučenin fosforu [11].

4.3.2 Přestupky

Přestupku se může dopustit osoba, která zkouší nebezpečné vlastnosti látek nebo směsí, pokud provádí činnost bez osvědčení, nebo pokud provádí zkoušení a nepotvrdí, že činnost je prováděna v souladu se zásadami [11].

Výrobce a dovozce se mohou dopustit přestupku tím, že dovezou nebo vyrobí látku, směs nebo předmět bez registrace nebo oznámení tak, jak to ukládá předpis EU nebo dovezou látku, směs nebo předmět v rozporu s tímto předpisem EU až pokuty do výše 5 milionů korun [11].

Pokud výrobce uvede na trh EU na území České republiky povrchově aktivní látku, nebo detergent s povrchově aktivní látkou, co nesplňuje kritéria biologické rozložitelnosti stanovená předpisem EU [11].

Výrobce, dovozce i následný uživatel, se dopustí přestupku, když užívá nebo uvádí na trh látku, směs v rozporu s následujícími předpisy EU:

- předpis Evropské unie o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek,
- předpis Evropské unie o perzistentních organických znečišťujících látkách,
- předpis Evropské unie o klasifikaci, označování a balení látek a směsí [11].

Výrobce, dovozce a distributor se dopouštějí přestupku, pokud neposkytnou informace o látce uživateli, nebo uvedou na trh nebezpečnou látku, bez označení a zabalení podle právního předpisu EU. Mohou se dopustit přestupku i tím, že neuchovávají doklady o klasifikaci a označování látky nebo směsi, nebo je neposkytnou po vyžádání správním orgánům. Doklady musí mít po dobu, po kterou je látka nebo směs uváděna na trh, a ještě dalších 10 let od posledního uvedení na trh [11].

Vývozce a dovozce se dopustí přestupku, pokud látku doveze nebo vyveze v rozporu s předpisem EU o vývozu a dovozu nebezpečných látek a pokud neposkytne informace o dovozu a vývozu nebezpečných látek Ministerstvu ŽP [11].

Žadatel o registraci se může dopustit přestupku tím, že neposkytne Evropské agentuře příslušné informace, neuplatní vhodná opatření ke kontrole rizik zjištěných při posuzování chemické bezpečnosti, neuchová zprávu o chemické bezpečnosti nebo neaktualizuje své údaje o informace, které zjistil [11].

Za některé přestupky může dosáhnout výše přestupku až do hodnoty 5 milionů korun [11].

5. Zákon o odpadech

Zákon č. 185/2001 Sb. o odpadech a o změně některých dalších zákonů upravuje práva a povinnosti osob v odpadovém hospodářství, působnost orgánů a pravidla pro nakládání s odpady a jejich předcházení v souladu s ochranou životního prostředí a ochrany zdraví [12].

Tento zákon nám říká, že: „Odpad je každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit.“ Povinnost, kdy se věci musí osoba zbavit, nastane ve chvíli, kdy už ji nepoužívá ke svému účelu a ohrožuje životní prostředí, nebo pokud nám tak uloží jiný právní předpis [12].

Odstraňování odpadu znamená, že osoba předá věc, které se chce zbavit jiné osobě, co je oprávněna ke sběru, výkupu odpadu. Ale zbavování odpadu zahrnuje i tu možnost, že osoba odstraní věc sama [12].

Pokud movitá věc vzniká při výrobě jiné věci a je pro další využití, pak se nejedná o odpad, ale o vedlejší produkt. Když je věc, která je odpad dá využít pro jiné využití, je po ní poptávka na trhu a splňuje technické požadavky, pak přestává být odpadem. Ale pro využití vedlejších produktů a výrobků z odpadů musí být splněna kritéria pro využití odpadu [12].

Zákon se nevztahuje na odpadní vody, radioaktivní odpad, mrtvá těla zvířat, exkrementy, výbušniny a střelivo, sedimenty. Ale pokud jiný, zvláštní právní předpis nestanoví jinak, vztahuje se na odpad z těžby, léčiva a návykové látky, vedlejší produkty živočišného původu [12].

Původce odpadu je PO nebo FO, která je oprávněna k podnikání, když při jejich činnosti vzniká odpad. Můžou to být i PO nebo FO, oprávněné k podnikání, které upravují odpad a výsledkem je změna složení nebo povahy odpadů. Ve chvíli, kdy nepodnikající FO odloží odpad na místě, které je tomu obcí určené, pak se původcem stává obec, která se současně stává i vlastníkem odpadu [12].

5.1 Zařazování odpadů

Odpad se zařazuje podle Katalogu odpadů, který je podle znění tohoto zákona stanoven vyhláškou č. 93/2016 Sb. o Katalogu odpadů. Povinnost zařadit odpad má původce odpadu a pověřená osoba, což je osoba, která má oprávnění k tomu nakládat s odpady [12].

Vyhláškou se také stanovuje postup při zařazování odpadu podle Katalogu odpadů. Pokud nelze jednoznačně určit kategorie odpadu, pak obec podá návrh, jehož náležitosti stanovuje tato vyhláška k tomu, aby odpad zařadilo ministerstvo ŽP [12].

Pokud je odpad veden v Katalogu odpadů jako nebezpečný odpad, vykazuje nějakou z nebezpečných vlastností podle předpisu EU o nebezpečných vlastnostech odpadu, nebo je odpad smíšen či znečištěn jiným odpadem, který je nebezpečný, pak musí osoba zařadit odpad do kategorie nebezpečný [12].

Směsný komunální odpad se do kategorie nebezpečných odpadů nezařazuje [12].

Jestliže si původce odpadu nebo pověřená osoba myslí, že odpad do kategorie nebezpečných odpadů nepatří, pak jej může zařadit do kategorie ostatní. Když se České inspekci životního prostředí nebude zdát, že je odpad zařazen správně, může uložit povinnost požádat pověřenou osobu o hodnocení nebezpečných vlastností [12].

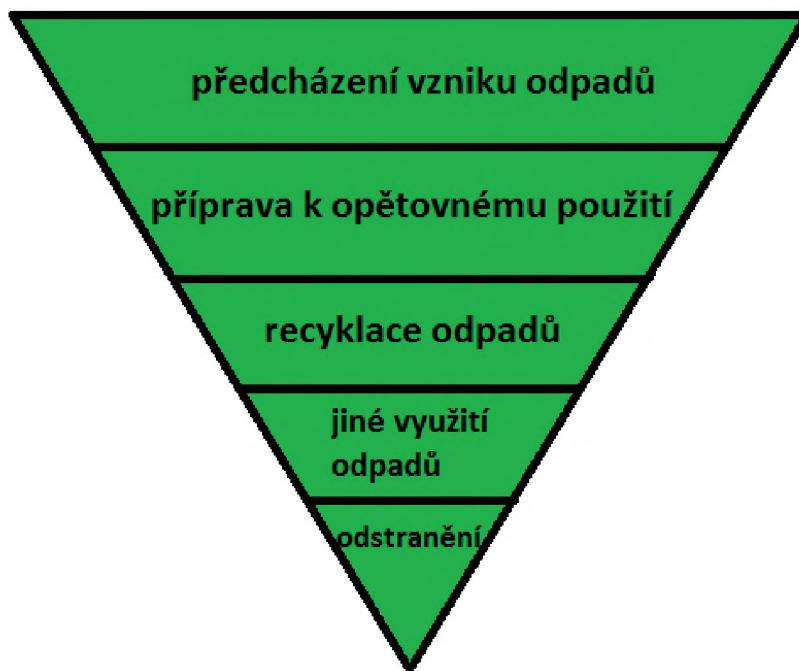
Pověření k hodnocení nebezpečných vlastností odpadů dává právnické nebo fyzické osobě Ministerstvo ŽP nebo Ministerstvo zdravotnictví. Uděluje se nejvýše na dobu 5 let. Když pověřená osoba absolvuje školení a prokáže absolvování Ministerstvu ŽP a Ministerstvu zdravotnictví, může se pověření prodloužit na dalších 5 let. Pověření zahrnuje oznamovací povinnost [12].

Pro udělení pověření je potřeba doložit: vysokoškolské vzdělání v oblasti technického nebo přírodovědného zaměření, doklad o podstoupení školení pro hodnocení nebezpečných vlastností odpadů absolvované v posledních 6 měsících a alespoň 10 let praxe v oboru odpadového hospodářství, což se podle tohoto zákona rozumí jako činnost, která je zaměřená na předcházení vzniku odpadů, nakládání s odpady a následnou péči o místo, kde jsou odpady uloženy. Pro udělení pověření od Ministerstva zdravotnictví je potřeba vysokoškolské

vzdělání v oboru lékařství, veterinární lékařství nebo farmacie nebo postgraduální studium průmyslové toxikologie [12].

5.2 Hierarchie nakládání s odpady

Zákon ukládá v odpadovém hospodářství povinnost dodržovat hierarchii způsobů, jak nakládat s odpady [12].

Obrázek 1: Hierarchie nakládání s odpady

Při uplatnění hierarchie nakládání s odpady se musí zohlednit technická proveditelnost, ochrana zdrojů, ŽP, ochrana lidského zdraví a hospodářské a sociální dopady. Jiné využití odpadu může být například získávání energie. Mezi recyklace odpadu patří například i kompostování [12].

5.3 Povinnosti

Každý má povinnost při svém působení nebo činnosti předcházení vzniku odpadu nebo alespoň omezovat jejich množství. Pokud není možné předejít vzniku odpadu, poté postupujeme podle hierarchie nakládání s odpady a snažíme se věc opětovně použít, recyklovat nebo využít jinak – například k výrobě elektrické energie. Pokud odpad nejde dále

využít, pak je povinnost ho odstranit tak, aby nedošlo k ohrožení lidského zdraví a životního prostředí [12].

Pokud PO nebo FO vyrábí výrobek, má také povinnost předcházet nebo omezovat vznik nevyužitelných odpadů ze své činnosti. Na výrobku je pak povinná uvést informaci o tom, jak obal nebo jinou nespotřebovanou část výrobku využít, případně odstranit [12].

Je povinností s odpady nakládat a zbavovat se v souladu s tímto zákonem a pouze v zařízeních, které jsou tímto zákonem určena. Nakládání s nebezpečnými odpady se řídí zvláštními právními předpisy, pokud tento zákon neukládá jinak [12].

Každý má povinnost zjistit, zda osoba, které předáváme odpad, je oprávněna podle tohoto zákona k jeho převzetí [12].

Je zakázáno míšení nebo ředění nebezpečného odpadu, aby jeho vlastnosti odpovídali kritériím pro uložení na skládku komunálního odpadu. Přípustné je míšení pouze ve zvláštních případech se souhlasem krajského úřadu. Míšením nesmí dojít k ohrožení ŽP nebo zdraví lidí a musí být prováděno zařízením k využívání nebo odstraňování odpadů [12].

Původce nebezpečných odpadů a osoba, která s nimi nakládá, mají povinnost zabezpečit, aby byl nebezpečný odpad označen písemně a grafickým symbolem podle předpisu EU o klasifikaci, označování a balení látek a směsí. Balení nebezpečných odpadů se řídí zvláštními právními předpisy, například nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 1272/2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí [12].

Nebezpečný odpad musí mít identifikační list, který zpracovává pověřená osoba nebo původce odpadu. Náležitosti identifikačního listu stanovuje ministerstvo vyhláškou [12].

Při nedodržení nebo porušení povinností se jedná o přestupek. Podle závažnosti přestupku se může jednat u PO a podnikajících FO až do výše pokuty do 50 000 000 Kč, u nepodnikajících FO až do výše pokuty 1 000 000 Kč [12].

5.4 Původce odpadů

Původce odpadu je povinen zařazovat odpadu podle Katalogu odpadů do kategorií. Zajistit přednostní využití odpadu, podle hierarchie způsobů nakládání s odpady. V případě, že odpad nemůže sám využít nebo odstranit, musí ho předat oprávněné osobě [12].

Původce je také povinen ověřovat nebezpečné vlastnosti odpadu a podle jeho vlastností s ním nakládat. Odpady musí shromažďovat podle druhů a kategorií a musí je zabezpečit před znehodnocením, odcizením nebo únikem. A musí kontrolovat vlivy nakládání s odpady na ŽP a zdraví lidí [12].

Měl by vést průběžnou evidenci o odpadech o tom, jak se s nimi nakládá. Ohlašovat odpady a údaje zasílat správnímu úřadu. Je povinen platit poplatky za uložení odpadů na skládky [12].

Původce nese odpovědnost za odpady do doby, než se využijí nebo odstraní. Může s nimi nakládat sám jako oprávněná osoba, nebo je může převést do vlastnictví jiné oprávněné osobě. Pokud si oprávněná osoba vezme do vlastnictví odpad, bere tím na sebe povinnosti původce odpadu. Dopravu odpadu zajišťuje dopravce podle zákona č. 111/1994 Sb. o silniční dopravě [12].

5.5 Přeprava odpadu

Fyzické a právnické osoby, které se zúčastní na přepravě odpadu, jsou povinny uchovávat doklady, které souvisí s přepravou odpadů, a to po dobu 3 let. Prostředek, kterým se odpad převáží označit, způsob označení stanovuje ministerstvo vyhláškou. Pokud se jedná o převoz nebezpečných odpadů, musí tuto skutečnost ohlašovat a vést evidenci. Odpady musí vybavit příslušnými doklady a tyto doklady musí mít s sebou řidič po celou dobu přepravy [12].

5.5.1 Přeprava nebezpečných odpadů

Přeprava nebezpečných odpadů se ohlašuje pomocí ISPOP ministerstvu ŽP. Ohlašuje se pomocí ohlašovacího listu ještě před samotnou přepravou. Každá zásilka nebezpečného odpadu má svůj doklad v papírové podobě [12].

Původce nebezpečného odpadu a provozovatel zařízení ke sběru odpadu, tedy příjemce, jsou povinni do 3 pracovních dnů od převzetí odpadu potvrdit převzetí v integrovaném systému,

údaje o přepravě, která nebyla ohlášena zadat do systému nejpozději do 3 pracovních dnů od přijetí odpadu, pokud se přeprava neuskuteční v daném termínu, zrušit ohlášení přepravy v systému, v případě, že došlo k rozporu mezi ohlášenými a skutečnými údaji, opravit údaje v systému nejpozději do 3 pracovních dnů [12].

Za odesílatele může povinnosti splnit příjemce, ale vztahují se na něj povinnosti nakládání s nebezpečnými odpady, až do doby předání příjemci [12].

Přeprava se nemusí ohlašovat, pokud je odesílatelem fyzická osoba, která nemá oprávnění k podnikání, nebo pokud se převází pouze po areálu provozovny [12].

5.6 Zpětný odběr

Pokud právnická nebo fyzická osoba, která je oprávněna k podnikání na trh uvádějí výrobky, na které se vztahuje povinnost zpětného odběru, má povinnost zajistit zpětný odběr použitého výrobku. Povinnost ke zpětnému odběru se vztahuje na elektrozařízení, co pochází z domácnosti, pneumatiky, výbojky a zářivky [12].

Prodejce je povinen informovat uživatele o tom, jak bude zajištěn zpětný odběr. Pokud tak neučiní, pak se zpětný odběr odehraje přímo v provozovně. Zpětný odběr se děje bez nároku na úplatu. Odmítnout zpětný odběr může povinná osoba ve chvíli, kdy je výrobek v takovém stavu, že ohrožuje zdraví lidí, co provádějí zpětný odběr, například je kontaminován [12].

O plnění povinnosti zpětného odběru se zpracovává roční zpráva, kterou povinná osoba zasílá ministerstvu ŽP [12].

6. Zákon o obalech

Do odpadového hospodářství patří i zákon č. 477/2001 Sb. o obalech a o změně některých zákonů [5].

Tento zákon má sloužit jako pomoc při předcházení vzniku odpadů z obalového materiálu. Vztahuje se na všechny obaly, které se uvádí na trh České republiky, nevztahuje se jen na kontejnery, které se využívají při dopravě [13].

Cílem zákona je také snížit škodlivost obalů, chemických látek obsažených v obalech a jejich množství [13].

Obal je výrobek, který je vytvořen pro účely ochrany, manipulace, přepravy výrobku. Může se jednat i o účel prezentace výrobku. Existuje několik typů obalů:

1. prodejní obaly – tvoří jednu prodejní jednotku,
2. skupinový obal – tvoří skupinu prodejních jednotek, prodává se jako celá skupina, nebo se využívá jako pomoc při řazení výrobků do prodejny,
3. přepravní obal – usnadňuje manipulaci s množstvím prodejních nebo skupinových jednotek, aby se zabránilo poškození,
4. opakovaně použitelný obal – je navržen tak, aby mohl svůj účel plnit několikrát,
5. vratný obal – je vytvořen speciální systém vrácení použitého obalu osobě, která ho uvedla do oběhu,
6. průmyslový obal – slouží pouze k balení výrobků, které jsou učeny výhradně pro jinou PO nebo podnikající FO, která nakupuje obaly pro svoji podnikatelskou činnost [13].

Mezi obaly patří i květináče určené pouze k prodeji rostlin, papírové košíčky na pečení prodávané s cukrovinkami, ramínka na šaty, které se prodávají s oblečením, krabičky na zápalky. Naopak mezi obaly nepatří čajové sáčky, náplně do tiskáren, pouzdra, kazety a kufříky na nářadí, voskové vrstvy na sýrech [13].

6.1 Uvádění obalu na trh

Při uvádění obalu na trh je povinnost dodržet požadavky, které jsou kladeny na výrobek, aby byl přijatelný pro spotřebitele a zajistit co nejnížší možnou hmotnost výrobku, aby se snížilo množství odpadu [13].

V obalu musí být koncentrace látek, které jsou v seznamu nebezpečných chemických látek, v souladu s limitními hodnotami, které jsou stanoveny zvláštními právními předpisy, například zákonem č. 309/191 Sb. o ovzduší, zákonem č. 254/2001 Sb. vodní zákon [13].

Koncentrace olova, kadmia, chromu a rtuti s oxidačním číslem IV v obalu, nesmí v součtu přesáhnout hodnotu 100 mg/g [13].

Pokud osoba uvádí na trh obal, je povinna předložit orgánům na požádání dokumentaci, aby prokázala, že splňuje povinnosti pro uvádění obalu na trh podle tohoto zákona [13].

Obal musí obsahovat označení materiálu, ze kterého je vyroben, v souladu s identifikačním systémem pro obalové materiály vydaného podle směrnice Evropského parlamentu a Rady o obalech a obalových odpadech [13].

6.2 Odpady z obalů

Pokud se z obalů stane odpad, je osoba, která obal uvádí na trh povinna to prokázat, pokud se z obalu odpad nestane, nebo osoba uvádějící obal na trh neprokáže, že se z něj odpad nestal, má povinnost využít obaly podle přílohy č. 3 k tomuto zákonu [13].

A: recyklace B: celkové využití

Odpady z obalů	do 31. 12. 2016		do 31. 12. 2017		do 31. 12. 2018		do 31. 12. 2019		od 1. 1. 2020	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Papírových a lepenkových	75		75		75		75		75	
Skleněných	75		75		75		75		75	
Plastových	45		45		45		45		50	
Kovových	55		55		55		55		55	
Dřevěných	15		15		15		15		15	
Prodejních určených spotřebiteli	40	45	44	49	46	51	48	53	50	55
Celkem	60	65	65	70	65	70	65	70	70	80

Obrázek 2: Příloha č. 3 k zákonu č. 477/2001 Sb. o obalech [13]

Pokud jsou obaly naplněné nebezpečnými látkami, pak se povinnost vztahuje minimálně v rozsahu sloupce B této přílohy [13].

Osoba může povinnosti plnit samostatně, smlouvou s autorizovanou obalovou společností o zpětném odběru, nebo převedením vlastnictví a s tím i povinností. Autorizovaná obalová společnost je akciová společnost, která má oprávnění plnit zpětný odběr a využití odpadů z obalů a uzavírat k touto zaměření smlouvy [13].

6.3 Seznam osob a evidence

Do Seznamu osob se zapisují osoby, které mají povinnost zpětného odběru odpadů nebo využití odpadu z obalů [13].

Osoba musí podat na Ministerstvo ŽP návrh nejvýše do 60 dnů ode dne, kdy vznikla jeho povinnost [13].

Návrh obsahuje tyto náležitosti nezbytné k posouzení, zda osoba plní své povinnosti:

- jméno, příjmení, bydliště, místo podnikání, identifikační číslo, úředně ověřená kopie oprávnění k podnikání,
- název firmy, právní formu, sídlo, identifikační číslo, výpis z obchodního rejstříku,
- popis, jak bude zajištěn zpětný odběr, jak budou spotřebitelé informováni, jak je zajištěno využití odpadů z obalů a z jakého materiálu je obal vyroben,
- doklad o zaplacení registračního poplatku [13].

Do 30 dnů od doručení návrhu je navrhovatel, který splňuje všechny náležitosti zapsán do Seznamu a do 14 dnů ministerstvo oznámí zápis navrhovateli [13].

Seznam osob je veřejný a může do něj kdokoliv nahlížet. Ze seznamu je povoleno dělat výpisy a kopie [13].

Pokud má osoba smlouvu s autorizovanou obalovou společností, nebo obal dává spotřebiteli prodejem a povinnosti prokazatelně plní jiná osoba, nemá osoba povinnost se zapsat do Seznamu osob [13].

Pokud je osoba zapsána v Seznamu, má podle tohoto zákona povinnost vést průběžnou evidenci o obalech, odpadech z nich a způsobu nakládání. Informace z evidence za uplynulý kalendářní rok se nejpozději do 15. února nahlašují ministerstvu pomocí integrovaného systému nebo datové schránky. Evidence se uchovává nejméně 5 let [13].

Ministerstvo ŽP vede z nasbíraných údajů souhrnnou evidenci, která je veřejná [13].

Pokud celkové množství obalů uvedených na trh nepřekročí ročně 300 kg a jejich obrat za kalendářní rok nepřekročí 4 500 000 Kč, nemusí osoba plnit povinnosti související se zpětným odběrem, využití odpadu z obalů, seznamu osob a evidence uvedených v tomto zákoně. Tyto podmínky má osoba povinnost prokázat na požádání kontrolním orgánům [13].

Za zápis do Seznamu se platí 800 Kč, stejná částka se pak platí každý kalendářní rok jako evidenční poplatek. Autorizovaná společnost platí za každou osobu, s kterou má uzavřenou smlouvu evidenční poplatek ve stejné výši. Společnost nemá povinnost tento poplatek platit, pokud osoba, s jakou měla uzavřenou smlouvu, nepřesáhla množství obalů 300 kg [13].

7. Ochrana ovzduší

Ochranou ovzduší se zabývá zákon č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší. Ochrana ovzduší znamená, že se snažíme předejít znečištění ovzduší, případně zmírňovat zatížení ovzduší látkami, které jsou do ovzduší vnášeny [14].

Zákon upravuje přípustné úrovně znečištění a znečišťování a způsob jejich posuzování a vyhodnocení, nástroje sloužící ke zmírňování znečištění a znečišťování ovzduší. Zákon dále upravuje práva a povinnosti osob, které dávají do oběhu motorové nafty nebo motorové benzíny [14].

Znečišťováním neboli emise se rozumí, že jedna nebo více znečišťujících látek vnášejí do ovzduší. Imise neboli úroveň znečištění látky v ovzduší, již přítomné vyjádřené v hmotnostní koncentraci [14].

Zákon definuje 3 zdroje emisí:

- stacionární zdroje – nedělitelná samostatná technická jednotka,
- mobilní zdroje – samohybná, pohyblivá nebo přenosná technická jednotka,
- spalovací zdroje – stacionární zdroj, kde dochází ke spalování [14].

7.1 Přípustná úroveň znečištění

Přípustná úroveň znečišťování je určena imisním limitem, což je nejvyšší možná úroveň znečištění přípustná podle tohoto zákona. V příloze č. 1 zákona o ochraně ovzduší jsou uvedeny jednotlivé imisní limity a přípustné četnosti případného překročení limitů [14].

Přípustné úrovně znečištění se nevztahují na venkovní prostory na pracovištích, kam se nedostane veřejnost [14].

7.2 Přípustná úroveň znečišťování

Mezi přípustné úrovně znečištění patří emisní limity, emisní stropy, přípustná tmavost kouře a technické podmínky provozu. Emisní limity se vztahují na každý průduch nebo výduch do ovzduší [14].

Emisní limit je nejvyšší povolené množství vstupujících znečišťujících látek do ovzduší. Emisním stropem se rozumí nejvyšší povolené množství látek vstupujících do ovzduší za rok [14].

Máme obecné emisní limity a specifické emisní limity. Pokud se na stacionární zdroj vztahuje nějaký specifický emisní limit nebo emisní strop, pak se na něj nevztahují obecné emisní limity [14].

Ministerstvo ŽP vyhláškou stanoví obecné a specifické emisní limity, způsob stanovení specifických i obecných emisních limitů a emisních stropů, přípustnou tmavost kouře a způsoby jeho zjišťování [14].

7.2.1 Posuzování úrovně znečištění

Pro látky, pro které jsou stanoveny specifické emisní limity nebo emisní stropy a u stacionárních zdrojů a látek, které jsou vypsány v příloze č. 4 k tomuto zákonu, úroveň znečištění zjišťuje provozovatel. Množství emisí zjišťuje měřením, ve výjimečných případech stanovených zákonem se může množství stanovit výpočtem [14].

Měření se musí provádět na takovém místě, aby nedocházelo ke změnám ve složení proudících plynů do ovzduší. Dělá se jednorázové měření, které provádí autorizovaná osoba, měření v intervalech nebo kontinuální. Česká inspekce ŽP dělá měření, aby otestovala, zda se plní emisní limity namátkově [14].

7.3 Poplatek za znečištění

Provozovatel stacionárního zdroje, který je uveden v příloze č. 2 k tomuto zákonu nebo provozovatel zdroje, který má povinnost zjišťovat úroveň znečištění, je poplatník poplatku za znečištění ovzduší [14].

Poplatek se stanovuje za množství vypouštěných emisí znečišťující látky ze zdroje. Vypočte se pomocí přílohy č. 9 k tomuto zákonu jako součin množství emisí, sazby a koeficientu úrovně emisí. Poplatky se v rámci jedné provozovny sečtou za všechny zdroje a zaokrouhlí na celé stokoruny [14].

Od poplatku je osvobozen ten, jehož celková výše poplatků ze zdrojů nepřesáhne 50 000 Kč. Poplatek se pak nevyměruje ve chvíli kdy:

- je na zdroji provedena rekonstrukce, díky které dosahuje za celé poplatkové období nižších emisí za rok nejméně o 30 % TZL, nejméně o 55 % oxidů síry, nejméně o 55 % oxidů dusíku, nejméně o 30 % těkavých organických látek oproti roku 2010,
- zdroj, který využívá nejlepší dostupné techniky a v celém poplatkovém období dosahuje menší emisní koncentrace, než je 50 % horní hranice úrovně emisí, které jsou spojené s nejlepšími dostupnými technikami,
- zdroj, který využívá nejlepší dostupné techniky a dosahuje v celém poplatkovém období emisní koncentrace nižší, než je 50 % hodnoty specifického emisního limitu [14].

Poplatník, jehož celková výše poplatku přesahuje 50 000 Kč je povinen podat nejpozději do 31. března poplatkové přiznání prostřednictvím integrovaného systému. Poplatkové období je jeden kalendářní rok. Do 4 měsíců od podání krajský úřad vydá platební výměr, který je splatný do 30 dnů od doručení [14].

Jestliže výše poplatku přesahuje 200 000 Kč, je poplatník povinen platit měsíční zálohy pro poplatkové období, které následuje po období, ve kterém podával poplatkové přiznání. Záloha je jedna dvanáctina již stanoveného poplatku [14].

Poplatek je z 65 % příjmem Státního fondu ŽP, 25 % je příjem krajského úřadu, pod který spadá území, kde se stacionární zdroj nachází a 10 % je příjmem státního rozpočtu [14].

7.4 Povinnosti osob

Na trh České republiky se smí uvést pouze paliva, co splňují požadavky na kvalitu podle prováděcího právního předpisu. Osoba, která tyto paliva na trh uvádí, je vždy při první dodávce nebo při změně kvality povinna předat doklad, který prokazuje splnění kvality [14].

Pokud osoba uvádí na trh ČR spalovací stacionární zdroj, který má jmenovitý tepelný příkon do 300 kW, musí certifikátem prokázat, že zdroj splňuje emisní požadavky podle přílohy č. 10 tohoto zákona [14].

Jestliže PO nebo FO dováží nebo poskytuje výrobek, který se využívá při činnosti uvedené v příloze č. 2 tohoto zákona (bod 9.1. až 9.24.) a obsahuje více než 3 % hm. těkavých organických látek, má osoba povinnost zajistit označení výrobku o obsahu těchto látek [14].

V otevřeném ohništi se smí spalovat pouze suché materiály rostlinného původu, které jsou neznečištěné chemickými látkami. Obec smí stanovit pomocí vyhlášky podmínky spalování rostlinného materiálu nebo dokonce zakázat, pokud je účelem spalování odstranění tohoto materiálu. V tom případě musí být zajištěn jiný způsob odstranění tohoto odpadu [14].

Odpad se smí spalovat jen v takovém stacionárním zdroji, ve kterém je tepelné zpracování odpadu povoleno a pod dohledem autorizované osoby [14].

Právnícká nebo fyzická osoba má povinnost u nových staveb využít teplo, které je ze soustavy zásobování tepelné energie nebo zdroj, který není stacionárním zdrojem, pokud je to technicky možné. Je možné energetickým posudkem prokázat, že to pro osobu není ekonomicky přijatelné [14].

7.5 Povinnosti provozovatele stacionárního zdroje

Provozovatel stacionárního zdroje má povinnost uvádět do provozu a provozovat stacionární zdroj v souladu s podmínkami provozu pro tento stacionární zdroj, které jsou stanoveny tímto zákonem, prováděcími předpisy, výrobcem a dodavatelem. Musí dodržovat emisní limity, emisní stropy, technické podmínky provozu a přípustnou tmavost kouře [14].

Ve stacionárním zdroji se můžou spalovat jen ta paliva, která splňují požadavky na kvalitu paliv, jsou určena výrobcem stacionárního zdroje anebo ta, která jsou uvedena v povolení provozu [14].

Na vyžádání je osoba povinna předložit příslušnému orgánu informace o provozu zdroje a emisích. Osobám, které jsou pověřené ministerstvem ŽP nebo obecním úřadem s rozšířenou působností a inspekci musí umožnit přístup ke zdroji, palivům, surovinám a dalšímu příslušenství [14].

Je povinnost provádět jednou za 3 roky kontrolu technického stavu zdroje, který má jmenovitý tepelný příkon od 10 do 300 kW, pomocí FO, která má oprávnění

k instalaci, provozu a údržbě stacionárního zdroje. Na vyžádání obecního úřadu s rozšířenou působností musí předložit doklad o provedení kontroly [14].

7.6 Povinnosti osob, které nakládají s výrobky pro opravy nátěru vozidel

Právnícká nebo podnikající fyzická osoba, která dováží nebo poskytuje výrobky pro opravu nátěru silničních vozidel, barvy nebo laky, musí zajistit, aby obsah organických látek nebo směsí, kromě methanu ve výrobku nepřesahoval stanovené limitní hodnoty. Platí to pro organické látky s bodem varu rovným a nižší 250 °C [14].

Pokud je obsah sloučenin vyšší, smí se používat pouze ve stacionárních zdrojích, které jsou uvedeny v příloze č. 2 k tomuto zákonu pod body 9.1. až 9.24. a mají povolení provozu. Tyto stacionární zdroje mají specifické emisní limity nebo emisní stropy. Kromě těchto provozů je zakázáno používat látky, barvy nebo laky s vyšším obsahem organických látek. Pokud osoba prodává výrobky s vyšším obsahem sloučenin, musí vést evidenci o množství a druhu prodaných výrobků s údaji osob, kterým výrobek prodal. Evidence se uchovává 5 let [14].

PO nebo FO, která dováží nebo poskytuje výrobky pro opravy nátěru silničních vozidel, musí zajistit označení výrobku údaji s obsahem těkavých organických látek a kategorizaci [14].

Limitní hodnoty pro obsah organických sloučenin a směsí ve výrobku a analytické metody stanovení obsahu látek ve výrobku, seznam výrobků pro opravy nátěru vozidel, barev a laků, kde je nutné zajistit označení, jsou stanoveny vyhláškou ministerstva ŽP [14].

8. Prevence závažných havárií

Zákon č. 224/2015 Sb. o prevenci závažných havárií stanovuje povinnosti PO a podnikajících FO, které užívají objekt, ve kterém je umístěna nebezpečná látka [15].

Nebezpečná látka je taková látka, která splňuje kritéria z přílohy č. 1 k tomuto zákonu. V objektu může být přítomna jako surovina, meziproduct, vedlejší produkt nebo zbytek [15].

Závažnou havárií se pro účel tohoto zákona rozumí mimořádná událost, která je částečně nebo úplně neovladatelná. Jedná se o časově a prostorově ohraničenou událost. Vznik takové události hrozí díky užívání objektu. Dochází k ohrožení na životech, zdraví lidí i zvířat, majetku a životního prostředí. Jedná se například o únik nebezpečné látky, požár nebo výbuch [15].

Uživatel objektu zpracuje seznam obsahující druh, množství, klasifikaci, fyzikální formu všech nebezpečných látek v objektu. Pomocí seznamu sečte množství nebezpečných látek v celém objektu podle vzorce v příloze č. 1 tohoto zákona. Na základě těchto informací uživatel zpracuje protokol o nezařazení nebo navrhne zařazení objektu do skupiny A nebo skupiny B dle podmínek stanovených tímto zákonem [15].

8.1 Protokol o nezařazení

Vzor protokolu je v příloze č. 2 k zákonu o prevenci závažných havárií [15].

Protokol se zpracovává, pokud je množství nebezpečné látky v objektu menší, než je uvedené ve sloupci 2 tabulky I nebo II z přílohy č. 1 k tomuto zákonu a součet množství provedený podle vzorce menší než 1 [15].

Pokaždé, když se navýší množství nebezpečné látky o více než 10 % dosavadního množství nebo při zavedení nové nebezpečné látky do objektu, musí provozovatel zajistit aktualizaci protokolu [15].

Protokol obsahuje identifikační údaje objektu a uživatele objektu, seznam, popis výpočtu množství nebezpečných látek v objektu, místo, datum, podpis osoby [15].

8.2 Zařazení objektu do skupin

Návrh na zařazení do skupin se podává na krajský úřad a obsahuje identifikační údaje objektu a provozovatele, seznam, popis činnosti provozovatele, popis a grafické znázornění objektu, údaje o množství nebezpečných látek, popis pro výpočet součtu nebezpečných látek, místo, datum a podpis. Vzor návrhu je v příloze č. 2 k tomuto zákonu [15].

Krajský úřad na základě návrhu rozhodne o zařazení do skupin. S ohledem na počet dotčených orgánů a obcí stanoví v rozhodnutí počet přenosných technických nosičů dat, kde mu provozovatel odevzdá návrh bezpečnostního programu prevence závažné havárie nebo bezpečnostní zprávy [15].

8.2.1 Zařazení do skupiny A

Do skupiny A se zařazují objekty, ve kterých je množství nebezpečných látek větší, než ve sloupci 2 tabulky I nebo II přílohy č. 1, ale zároveň menší než ve sloupci 3 tabulky I nebo II přílohy č. 1 tohoto zákona [15].

Zařadit se sem může objekt, u kterého vyšel součet množství nebezpečných látek podle vzorce roven nebo větší než jedna [15].

8.2.2 Zařazení do skupiny B

Skupina B je pro objekty, kde je množství nebezpečných látek vyšší než ve sloupci 3 tabulky I nebo II přílohy č. 1 tohoto zákona. Nebo pokud součet množství nebezpečných látek podle vzorce vyšel rovno nebo vyšší než 1 [15].

8.3 Posouzení rizik závažné havárie

Posouzení rizik provádí provozovatelé objektů zařazených ve skupině A nebo B, aby následně mohl zpracovat bezpečnostní program nebo bezpečnostní zprávu [15].

Posouzení rizik obsahuje identifikaci rizik, analýzu rizik a hodnocení rizik [15].

Náležitosti obsahu a způsob provedení posouzení rizik jsou stanoveny prováděcím právním předpisem [15].

8.3.1 Bezpečnostní program

Bezpečnostní program zpracovává provozovatel objektu zařazeného do skupiny A. Obsahuje tyto náležitosti: základní informace o objektu, posouzení rizik závažné havárie, popis zásad, cílů a politiky prevence závažných havárií, popis systému řízení bezpečnosti a závěrečné shrnutí. Náležitosti obsahu stanovuje prováděcí právní předpis [15].

Do 6 měsíců od rozhodnutí o zařazení do skupiny se musí program odevzdat na krajský úřad [15].

Provozovatel má povinnost jednou za 5 let bezpečnostní program přezkoumat a pořídit o tom záznam se seznamem změn v objektu. Pokud při přezkoumání zjistí, že je potřeba aktualizace programu, provede ji a předloží ke kontrole krajskému úřadu [15].

8.3.2 Bezpečnostní zpráva

Bezpečnostní zprávu vypracovává provozovatel nebo uživatel objektu zařazeného do skupiny B. Zpráva obsahuje: základní informace o objektu, technický popis objektu, informace o složkách životního prostředí v okolí objektu, posouzení rizik závažné havárie, popis zásad, cílů a politiky prevence závažných havárií, popis systému řízení bezpečnosti, popis preventivních bezpečnostních opatření k omezení vzniku závažné havárie, závěrečné shrnutí a právnické a fyzické osoby, které se podílely na vypracování bezpečnostní zprávy [15].

V bezpečnostní zprávě jsou dále uvedeny zásady bezpečnosti při stavbě, provozu nebo údržbě zařízení, které představují riziko havárie. Provozovatel vypracuje zásady vnitřního havarijního plánu a poskytne informace, které jsou potřeba k vypracování vnějšího havarijního plánu [15].

Provozovatel zprávu odevzdá do 9 měsíců od rozhodnutí o zařazení do skupiny. Krajskému úřadu předá o posouzení bezpečnostní zprávy, které sám zajistí nejpozději do 5 let od schválení bezpečnostní zprávy, nebo na žádost krajského úřadu [15].

8.4 Havarijní plánování

8.4.1 Plán fyzické ochrany

Pokud je objekt zařazen do kategorie A nebo B provozovatel vypracuje plán fyzické ochrany. Takový plán musí obsahovat bezpečnostní opatření, kterými jsou: analýza možností neoprávněných činností a provedení případného útoku na objekt, režimová opatření, fyzická ostraha a technické prostředky [15].

Plán provozovatel zašle krajskému úřadu a Policii ČR. Rozsah bezpečnostních opatření je stanoven provozovatelem pomocí vnitřního předpisu. Jednou ročně provozovatel provede zkoušku bezpečnostních opatření a provede o nich zápis [15].

Na bezpečnostní opatření obsažené v plánu fyzické ochrany se vztahuje mlčenlivost, a to i po ukončení pracovního poměru. Tyto informace se veřejnosti neposkytují [15].

8.4.2 Vnitřní havarijní plán

Vnitřní havarijní plán zpracovává provozovatel objektu, který je zařazen do skupiny B. V plánu se stanoví opatření, která jsou přijímaná uvnitř objektu, když vznikne havárie, účelem je zmírnění následků na životy, zdraví lidí a zvířat, životní prostředí a majetek [15].

Na základě rozhodnutí krajského úřadu je možné, aby provozovatel zahrnul do havarijního plánu bezpečnostní opatření, které se vztahuje ke vzniku domino efektu. Plán zpracovává ve spolupráci se svými zaměstnanci [15].

Pokud došlo k závažné havárii nebo vznik nelze odvrátit, pak se provozovatel řídí tímto vnitřním plánem. S plánem seznámí své zaměstnance a osoby, které se zdržují v objektu [15].

Aktualizace se provádí po každé změně druhu nebo množství o 10 % původního množství nebezpečné látky, po každé změně technologie, se kterou přijde nebezpečná látka do styku a při organizačních a technických změnách, které ovlivní řízení bezpečnosti [15].

8.4.3 Vnější havarijní plán

Provozovatelé objektů zařazených do skupiny B musí vypracovat vnější havarijní plán. Provozovatel jedná s krajským úřadem a pověřenými institucemi a hasičským záchranným sborem kraje na zabezpečení havarijní připravenosti a informování veřejnosti [15].

Provozovatel nebo uživatel objektu zpracuje podklady pro stanovení zóny havarijního plánování a pro zpracování vnějšího havarijního plánu. Podklady předloží krajskému úřadu a hasičskému záchrannému sboru [15].

9. Firma Autochemie s.r.o.

Firma Autochemie s.r.o. je mladá firma založená na podzim roku 2017. Podnik se zabývá obchodem. Zprostředkovává prodej lakýrnického zboží autolakovnám, dílnám a jiným podnikům či živnostníkům.

Samostatně má Autochemie s.r.o. pouze pronajatou provozovnu, tedy kancelář. Míchárnu barev a sklad zboží má firma v rámci placené spolupráce společnou s jinou firmou, která se zabývá podobným obchodem a má pro tyto účely prostory již zařízené. V míchárně barev může jednak míchat barvy, ale také zde dochází k manipulaci jako je například plnění sprejů nebo přelévání látek do kelímků nebo menších lahví. Ve vlastnictví má firma pouze 2 automobily.

Firma obchoduje jak s českými dodavateli, tak s podnikem sídlícím v Německu, ale skladem v Dánsku. Zboží tedy do České republiky dováží i z Dánska.

Autochemii s.r.o. jsem si vybrala zejména proto, že je mi velmi blízká. A také proto, že i když je to pouze obchod s provozovnou, obchoduje s látkami, které mohou poškozovat životní prostředí.

9.1 Zboží

Firma neprodává jen chemikálie, ale i volně prodejné zboží. Jedná se například o brusné kotouče různé zrnitosti, maskovací pásy různých rozměrů, obličejové masky, maskovací fólie, brusné papíry a rohože, lakýrnické kombinézy, leštící kotouče, neoprenové a nitrilové rukavice, mikroutěrky, respirátory, filtry do respirátorů, míchací poháry a víčka, míchací kbelíky, míchátko, stříkací pistole a další.

Nebezpečné látky, které podnik prodává, jsou většinou jen pro profesionální použití. Můžou to být například tužidla, základy pod barvy na různé materiály, barvy ve spreji nebo plechovce, plniče, krycí laky, ředidla, tmely, pojiva a pigmenty. Příklady látek, se kterými firma obchoduje, jsou rozebrány níže.

9.1.1 Ředidlo Q 99-250

Obrázek 3: Piktogramy označující nebezpečí látky [16]

Jedná se o hořlavou kapalinu 3. třídy, která může způsobovat poškození očí, po dlouhodobé expozici poškození orgánů, může způsobit podráždění kůže a dýchacích cest případně ospalost nebo závratě. Zboží je určeno k profesionálnímu použití. Při zacházení s touto látkou je potřeba mít ochranné rukavice, obličejovou masku nebo ochranné brýle a dýchací přístroj nebo respirátor. Nebezpečné komponenty jsou 2-Methylpropan-1-ol, 1-Methoxypropan-2-ol a xylen [16].

Firma tuto látku pouze skladuje v původní nádobě a poté dále prodává, nijak více s ní nemanipuluje.

9.1.2 Lak Q 70-265

Obrázek 4: Piktogramy označující nebezpečí [17]

Čirý lak opět určen pouze k profesionálnímu použití. Je to hořlavá látka, která může způsobovat alergickou reakci, ospalost nebo závratě. Výrobek je škodlivý pro vodní organismy. Nebezpečnými komponenty jsou isobutyl-methakrylát, reakční hmota bis (1,2,2,6,6-pentamethyl-4-piperidyl) sebakátu, n-butyl-acetát, heptan-2-on a methyl 1,2,2,6,6-pentamethyl-4-piperidyl sebakát. Ve firmě se přechovává v původní nádobě a poté prodává [17].

10. Povinnosti podniku Autochemie s.r.o

10.1 Obecné povinnosti

Podle zákona č. 17/1992 Sb. O životním prostředí vyplývají povinnosti pro každého, takže i pro firmy [6]. Na námi posuzovaný podnik se tedy vztahují tyto povinnosti vyplývající ze zákona o ŽP:

Každý má podle zákona povinnost předcházet poškozování nebo znečišťování životního prostředí, nebo minimalizovat nepříznivé dopady vyplývající ze svého působení na ŽP [6].

Každý, kdo svou činností znečišťuje, poškozuje ŽP nebo využívá přírodní zdroje, má povinnost sledovat působení své činnosti na ŽP a to na vlastní náklady. Firma nevyužívá přírodní zdroje, ale vlastní 2 automobily, takže znečišťuje ovzduší, produkuje odpad a obchoduje s nebezpečnými látkami [6].

Pokud někdo dává do oběhu nebo dováží technologie, výrobky nebo látky musí zabezpečit, aby byly splněny podmínky ochrany životního prostředí a byly posouzeny z hlediska vlivu na ŽP. Firma dává do oběhu látky a výrobky [6].

Jestliže někdo zjistí, že hrozí poškození životního prostředí, nebo že k němu již došlo, musí zajistit odvrácení hrozby nebo udělat opatření ke zmírnění následků. Zjištěné nebezpečí musí nahlásit příslušným úřadům. V případě, že by tedy firma Autochemie s.r.o. zjistila takovou skutečnost, vztahuje se na ni povinnost nahlásit ji případně zmírnit následky, či odvrátit hrozbu [6].

Právnícké a podnikající fyzické osoby, musí poskytovat informace o tom, jak působí na ŽP [6]. Podrobnosti o tom, jaké informace má firma zjišťovat, jakým způsobem a s jakým časovým intervalem jsou pak v jednotlivých zvláštních zákonech. Získané informace se pak předávají státu [18]. Například firma Autochemie s.r.o. poskytuje informace, protože je plátcem silniční daně. Poskytuje tak informace o poplatníkovi a vozidle.

10.2 Povinnosti osob při předcházení ekologické újmy

Firma Autochemie s.r.o. nakládá a přepravuje chemické látky a přípravky (barvy, laky, tmely, ředidla) - provozuje tedy činnost z přílohy č. 1 tohoto zákona. Znamená to, že pokud by způsobila ekologickou újmu nebo by hrozil vznik ekologické újmy v souvislosti s provozem podniku, pak by vznikla povinnost v souvislosti s tímto zákonem [10].

Provozovatel má povinnost předcházet vzniku ekologické újmy a musí přijímat preventivní opatření. Při vzniku ekologické újmy má firma povinnost přijímat nápravná opatření k odstranění nebo omezení újmy [10].

Informace o všech okolnostech vzniku ekologické újmy a nápravných opatření má firma povinnost nahlásit příslušným orgánům [10].

Firma by měla povinně vypracovat návrh nápravných opatření, který bude v souladu s přílohou č. 4, tohoto zákona. Tento návrh se předloží příslušnému orgánu. Veškeré náklady na preventivní a nápravná opatření je povinen hradit provozovatel firmy [10].

Firma Autochemie s.r.o., nemůže způsobit ekologickou újmu, která bude mít náklady vyšší než 20 000 000 Kč, proto nemá povinnost mít finanční zajištění v rozsahu škody k úhradě nákladů [10].

10.3 Povinnosti při nakládání s chemickými látkami

Povinnosti nakládání s chemickými látkami jsou určeny zákonem č. 350/2011 Sb [11].

Distributor, výrobce i dovozce musí následnému uživateli poskytovat informace o látce. Doklady o klasifikaci a označování látky nebo směsi se musí uchovávat a na vyžádání poskytnout příslušným orgánům [11].

Výrobce, dovozce i následný uživatel, musí látku nebo směs užívat, nebo uvádět na trh podle předpisu Evropské unie o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek a podle předpisu Evropské unie o klasifikaci, označování a balení látek a směsí [11].

Pro Autochemii s.r.o. to znamená, že musí svým zákazníkům o zboží, které je nebezpečnou látkou poskytovat informace o její nebezpečnosti. Ke zboží má firmy od dovozce

bezpečnostní a technické listy, které dále poskytují zákazníkům. Informace jsou také na plechovkách, lahvích od výrobků a na plastové kelímky se dolepují štítkem.

10.4 Povinnosti při nakládání s odpady

Když firma vyrábí výrobek, má podle zákona č. 185/2001 Sb. povinnost omezovat nebo předcházet vzniku odpadů ze své činnosti, které nejsou využitelné. Na obalu výrobku, pak firma musí uvést, jak obal využít nebo odstranit [12].

Nebezpečné odpady je zakázáno mísit a musí být zabezpečeno jejich označení, buď původcem, nebo osobou, která s odpadem nakládá. Na odpadu by mělo být písemné i grafické značení. K odpadu se dále musí vypracovat identifikační list [12].

Firma má provozovnu, kde vzniká tříděný odpad – papír, plast a také odpad podobný komunálnímu odpadu. Dále vzniká odpad v souvislosti s dopravou materiálu a zboží. Například dřevěné palety, kartonové krabice. A nakonec nebezpečný odpad ve formě obalů, například plechovka od barvy. Všechny odpady mají ve firmě své shromažďovací místo, které jsou řádně označeny. Nebezpečný odpad musí být označen i klasifikací nebezpečného odpadu.

Podnik má smluvně zajištěno u společnosti SAKO Brno, a.s., sběr odpadů vznikajících při podnikatelské činnosti i nebezpečných odpadů. Společnost SAKO Brno, a.s. má povoleno nakládat s nebezpečným odpadem a likvidovat ho.

Dřevěné palety, ve kterých je převáženo zboží, firma při přijetí nového zboží vrací dopravci zpět. Kartonové krabice, pak využívá pro balení materiálu zákazníkům.

10.5 Povinnosti v souvislosti s obalovým zákonem

Firma Autochemie s.r.o. nemá povinnosti v souvislosti se zákonem č. 477/2001 Sb., protože nepřekračuje ročně více než 300 kg obalů uvedených na trh a roční obrat za kalendářní rok nepřesahuje 4 500 000 Kč [13]. Podnik si, ale situaci hlídá a v případě, že by nabyla povinnosti související se zákonem o obalech, převedla by smlouvou povinnosti na autorizovanou obalovou společnost. Většinu obalů dává firma zákazníkům prodejem a povinnosti tak plní jiná osoba.

Obaly, se kterými disponuje firma, jsou palety a kartonové krabice, ve kterých dovozce dováží zboží. Dřevěné palety poté vrací dovozci zpět. Papírové krabice firma spotřebuje pro balení zboží zákazníkům. Plastové kelímky, které si kupuje od výrobce a dále je prodává zákazníkům. Plechovky a lahve od chemikálií například barvy, laky, ředidla. Většinou prodá zákazníkům jako celek a dále se s nimi nemanipuluje, zbytek tvoří nebezpečný odpad.

10.6 Povinnosti v ochraně ovzduší

Firma podniká s výrobky pro opravu silničních vozidel, zejména s barvami a laky. Musí tedy zajistit, aby obsah organických látek nepřesahoval limitní hodnoty. Pokud je obsah látek vyšší, pak může výrobek prodat pouze do zařízení, které jsou uvedeny v příloze č. 2 k zákonu o ovzduší. Tyto látky, barvy a laky je kromě těchto provozů zakázáno používat, proto musí podnik vést evidenci o množství a druhu takto prodaného zboží spolu s údaji osob, kterým zboží prodal [14].

Výrobek určený pro opravu nátěru silničních vozidel musí být označený údaji o obsahu těkavých organických látek a kategorizaci výrobku [14]. Údaje jsou vždy uvedené na plechovkách, lahvích a kelímcích.

Limitní hodnoty pro obsah těkavých organických sloučenin pro výrobky určené k opravě a přestříkávání silničních vozidel jsou uvedeny v příloze č. 7 k vyhlášce č. 415/2012 Sb. [14].

10.7 Povinnosti při prevenci závažných havárií

Autochemie s.r.o. má nebezpečné látky, se kterými obchoduje ve skladu, který má pronajatá jiná firma. Tento podnik má prostory již přizpůsobené pro skladování a prodej podobného zboží. Firma Autochemie tedy v rámci placené spolupráce využívá společné prostory s tímto podnikem, kde zboží skladuje a manipuluje s ním. Součty nebezpečných látek jsou menší než v příloze č. 1 zákona o prevenci závažných havárií, takže objekt není zařazen do žádné skupiny [15].

Námi posuzovaný podnik má pronajatou pouze kancelář, kde nebezpečné látky neskladuje ani tam s nimi nemanipuluje.

11. Závěr

Bakalářská práce Povinnosti podniku z hlediska práva životního prostředí se zaměřuje na aplikaci legislativy životního prostředí na konkrétní firmu.

Práce je rozdělena do několika částí. Nejdříve je definována aktuální legislativa životního prostředí. Následně je detailní rozbor některých zákonů, zejména zákonů, ze kterých vyplývají povinnosti pro daný podnik. Jedná se o zákon o životním prostředí, zákon o předcházení ekologické újmy, zákon o chemických látkách nebo o prevenci závažných havárií. Zejména pak zákony o odpadech, obalech a ochraně ovzduší.

Následně je představena firma Autochemie s.r.o., kterou jsem si vybrala. Jedná se o firmu, která distribuuje lakýrnický materiál. V poslední části jsou zákony legislativy životního prostředí aplikovány na danou firmu. Je zde také prezentováno, jak firma nakládá s odpady, jaké produkuje obaly, jak má vyřešené havarijní plánování, jaké se na ni vztahují povinnosti ohledně ovzduší a s jakým zbožím obchoduje.

Podnik má dobře ošetřené odpadové hospodářství. Za velmi zodpovědné považuji spolupráci s jinou firmou ve smyslu společného skladu a míchárny. Firma tak neskládá nebezpečné látky na nevhodném místě a vše je zabezpečeno. Naopak bych doporučila větší pozornost věnovat ekologické újmě a návrhu na nápravná opatření.

Za cíl práce považuji poukázat na to, že i firma s pouhou provozovnou má povinnosti týkající se životního prostředí. Že všichni jsme součástí životního prostředí a povinnosti nemají jen velké firmy a závody, ale i kanceláře a provozovny, které zdánlivě životnímu prostředí neškodí.

Informace jsou většinou čerpány přímo ze zákonů, knižních zdrojů, nebo od samotné firmy. Veškeré zdroje jsou k nalezení v kapitole 12. Použitá literatura.

12. Použitá literatura

1. DAMOHORSKÝ Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 630s. ISBN 978-80-7400-338-7
2. MILÁ Tereza. *Právní ochrana životního prostředí a její vývoj v ČR*. České Budějovice, 2016. 79 s. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Fakulta zemědělská. Vedoucí práce Ing. Monika Koupilová, Ph.D.
3. MATĚJIČNÝ Tomáš. *Nástroje ochrany životního prostředí v Českém právu*. Praha, 2010. 75s. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta. Vedoucí práce JUDr. Michal Sobotka, Ph.D.
4. REMTOVÁ Květoslava. *Strategie podniku v péči o životní prostředí*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2006, 102s. ISBN 80-245-1086-3
5. MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Platná legislativa* [online]. [citováno dne 2020-07-14]. Dostupné z: <https://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/>
6. ČESKO. Zákon č. 17 ze dne 5. prosince 1991 o životním prostředí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 4/1991. [citováno dne 2020-07-20] Dostupné také z: https://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/5B17DD457274213EC12572F3002827DE/%24file/Z%2017_1992.pdf
7. ČESKO. Zákon č. 123 ze dne 13. května 1998 o právu na informace o životním prostředí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. částka 42/1998. [citováno dne 2020-07-20] Dostupné také z: https://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/5263F44CC9B71746C1256FFE00293E2F/%24file/Z%20123_1998.pdf
8. ČESKO. Zákon č. 282 ze dne 19. června 1991 o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa. In: *Sbírka zákonů České republiky*. částka 51/1991. [citováno dne 2020-07-20] Dostupné také z: https://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/F95482006B39189EC12564E3007B29DB/%24file/Z%20282_1991.pdf
9. ČESKO. Zákon č. 388 ze dne 10. září 1991 o Státním fondu životního prostředí České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. částka 74/1991. [citováno dne 2020-07-20] Dostupné také z: https://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/97CF109DA44085E9C12564E300782EDD/%24file/Z%20388_1991.pdf
10. ČESKO. Zákon č. 167 ze dne 22. dubna 2008 o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. částka 53/2008. [citováno dne 2020-07-20] Dostupné také z: https://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/85F81EFDC601ACFDC1257B1D00379CD6/%24file/Z%20167_2008.pdf
11. ČESKO. Zákon č. 350 ze dne 27. října 2011 o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů (chemický zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. částka 122/2011. [citováno dne 2020-07-20] Dostupné také z:

- https://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/3ED571E252E44B37C12571B0003F53B1/%24file/Z%20350_2011.pdf
12. ČESKO. Zákon č. 185 ze dne 15. května 2001 o odpadech a o změně některých dalších zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. částka 71/2001. [citováno dne 2020-07-20]
Dostupné také z:
https://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/8FC3E5C15334AB9DC125727B00339581/%24file/Z%20185_2001.pdf
 13. ČESKO. Zákon č. 477 ze dne 4. prosince 2001 o obalech a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. částka 172/2001. [citováno dne 2020-07-20]
Dostupné také z:
https://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/2E3A627D45671704C1257563004137A8/%24file/Z%20477_2001.pdf
 14. ČESKO. Zákon č. 201 ze dne 2. května 2012 o ochraně ovzduší. In: *Sbírka zákonů České republiky*. částka 69/2012. [citováno dne 2020-07-20] Dostupné také z:
https://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/9F4906381B38F7F6C1257A94002EC4A0/%24file/201_2012.pdf
 15. ČESKO. Zákon č. 224 ze dne 12. srpna 2015 o o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií). In: *Sbírka zákonů České republiky*. částka 93/2015. [citováno dne 2020-07-20] Dostupné také z:
https://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/A3D14211EBFE21E4C1257ED500448E7C/%24file/Z%20224_2015.pdf
 16. BEZPEČNOSTNÍ LIST. *Q 99-250 BASECOAT THINNER NORMAL*. Q Company Int. GmbH, 2017. 18s.
 17. BEZPEČNOSTNÍ LIST. *Q 70-265 2K UHS Clearcoat VOC 2:1*. Q Company AG, 2017. 20s.
 18. HADRABOVÁ Alena. *Environmentální aspekty podnikání*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2010, 120s. ISBN 978-80-245-1709-4